

Barraca 13 del Gibert

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: El Gibert de dalt
Emplaçament
Alçada: Entre el Torrent del Vetllador i el Torrent de la Font d'en Sala
390

Coordenades:

Latitud: 41.64055
Longitud: 1.91878
UTM Est (X): 409953
UTM Nord (Y): 4610433

Classificació

Número de fitxa 08179 - 286
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Sense una restauració i protecció de la coberta l'estructura acabarà cedint.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A011000040000OK
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 23/02/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada a la riba dreta del torrent del Vetllador. S'hi pot accedir des d'un camí que s'enfila a mà esquerra, pujant pel Camí de Les Cases, en direcció a la bassa de La Fàbrica. Un cop arribats a una gran clavera, continuar en direcció nord-est per un camí que ressegueix el costat dret del torrent del Vetllador. Està al vessant de soleia, al damunt de la carena, en una gran formació rocosa, protegida per l'ombra d'una alzina.

Es tracta d'una construcció aèria aïllada, de planta circular (2,20 m de diàmetre). Està feta de pedra irregular desbastada en alguns indrets per formar una perspectiva planera en la col·locació exterior de la pedra. Les més grans s'han emprat en la construcció de la base de la corona i els brancals. Té una única llinda i plana. La porta d'accés, presenta uns muntants inclinats; està orientada al sud-oest (1,10 m d'alçada per 0,57 m d'amplada). Els murs tenen un gruix de 0,50 metres. La part posterior de la corona exterior ha sofert un enderroc i fa perillar l'estructura.

La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament central. L'alçada interior, des del terra al punt central de la volta és d' 2,40 metres. Conserva tot el voladís a excepció del tram posterior (que mesura des del terra 1,40 metres) característic que impedeix les filtracions d'aigua en cas de pluja. Conserva també una part molt minsa del recobriment exterior característic de terra i pedruscall amb estrat herbaci i sèdums que impermeabilitza l'interior de l'habítacle. A l'interior, al davant mateix de la porta hi ha un tinell o cocó (mesura 0,33 m d'amplada per 0,37 m d'alçada per 0,42 m de fondària). Per sobre d'ell hi ha l'espitllera, orientada al nord-est destacable (0,11 m d'amplada per 0,32 m d'alçada per una fondària de 0,70 m). Arran de terra hi ha un segon cocó (0,37 m d'amplada per 0,40 m d'alçada per 0,44 m de fons). Hi ha una segona espitllera orientada al nord oest. En aquest indret hi ha un mur de pedra seca remarcable per la seva execució.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca. Però sí que està documentada en el plànol de barraques i elements de pedra seca del Claudi Perarnau.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta

quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

